

Helsingin Sanomain Säätiö

Loppuraportti

Ilona Turtola

Toimittajastipendi 2016-2017

Reuters Institute for the Study of Journalism

Opiskelin lukuvuoden 2016-2017 Oxfordin yliopiston Reuters-instituutissa. Reuters-instituutti on oiva esimerkki siitä, millainen opiskelupaikka Oxford on: se on yhtä aikaa iso ja pieni. Iso se on siinä mielessä, että opiskelijoita on yhteensä noin 23 000 ja kaupunki on käytännössä yhtä yliopistoa.

Pienuus tarkoittaa sitä, että yliopisto on pilkottu palasiin. Se koostuu 38 collegesta, lisäksi on useita muita tutkimusyksiköitä, kuten Reuters-instituutti. Instituutissa on kymmenisen tutkijaa, kourallinen muuta henkilökuntaa ja me eli joukko uransa keskivaiheilla olevia toimittajia ympäri maailmaa.

Reuters-instituutissa stipendivuoden päätarkoitus on akateemisen tutkimustyön tekeminen. Aihe piti olla mietittynä siinä vaiheessa, kun haki toimittajastipendiä. Oma tutkimukseni käsitteli sosiaalista mediaa. Usein työpaikalla olin puhunut kollegoiden kanssa siitä, mitä sosiaalisen median kanavia meidän pitäisi toimittajina käyttää ja miten paljon miettiä, mitä yksityiselämästä ja henkilökohtaisista mielipiteistään paljastaa. Lisäksi halusin selvittää sitä, mitä toimittajat ajattelevat objektiivisuudelle käyvän sosiaalisessa mediassa.

Opintojen alettua kävi heti selväksi, että tutkimuksen kanssa ei jätetä yksin. Jo ennen saapumista Oxfordiin sain Reuters-instituutista viestin, jossa kerrottiin kuka ohjaa työtäni ja milloin minulle on sovittu ensimmäinen tapaaminen hänen kanssaan. Ohjaajani, Cardiffin yliopiston journalismin professori Richard Sambrook oli huipputyyppejä. Näimme silloin tällöin ja juttelimme työn etenemisestä. Sambrook on tehnyt paljon akateemista journalismin tutkimusta, joten hänellä oli selkeä näkemys siitä, mitä työltä vaaditaan. Toisaalta hänen asenteensa oli rento: sain esimerkiksi kehotuksen aloittaa tutkimuksen tekemisen siitä, että ensin rauhassa tutustun Oxfordiin.

Päätutkimuskysymykseni kuului *millaista ammatti-identiteettiä toimittajat rakentavat sosiaalisessa mediassa*. Vastauksia etsin haastattelemalla toimittajia Suomessa ja Britanniassa. Aiemmat stipendiaatit olivat kertoneet, että Britanniassa haastateltavien lassoaminen on usein vaikeaa. Omat

haastateltavani tavoitin lopulta joko tarttumalla hihasta kiinni, jos olin kuuntelemassa kiinnostavan kuuloista toimittajaa jossain tilaisuudessa tai ohjaajani kontaktien avulla.

Muuten tutkimustyön tekeminen sujui minulta jouhevasti. Olin Suomessa miettinyt, että haluaisin tehdä väitöskirjan, joten vuosi Oxfordissa oli hieno tilaisuus kokeilla tutkijan elämää. Tutkimuksen tekeminen tarkoitti aluksi lukemista: luin esimerkiksi identiteetin rakentumisen ja objektiivisuuden teorioista. Alkumetreillä tieteellisen tekstin kirjoittaminen englanniksi tuntui vaikealta, mutta se muuttui päivä päivältä helpommaksi. Tyylini tehdä tutkimusta oli sellainen, että luin teorioita, kirjoitin tutkimuspapereita ja tein tutkimushaastatteluja rinnakkain. Se oli toimiva metodi – tutkimus tuntui ikään kuin valmistuvan itsestään. Valmistu tuli toukokuussa eli hyvin aikataulussa.

Reuters-instituutin pakolliseen viikko-ohjelmaan kuului kolme luentoa. Yhden luentosarjan sisällöstä vastasimme me, instituutissa samaan aikaan opiskelleet toimittajat. Tarkoituksena oli, että jokainen kertoo jostain kotimaahansa tai sen mediaan liittyvästä aiheesta, joka on kuitenkin eri kuin oma tutkimusaihe. Itse pidin luennon nuorten tavoittamisesta eli kerroin työnantajani Ylen Kioski-uutispalvelusta. Opiskelukavereiden luennot käsittelivät mm. Pohjois-Koreasta uutisoinnin vaikeutta, läpinäkyvyyden puutetta Kiinan ympäristöasioissa ja Espanjan median uusia ansaintamalleja.

Kahdella muulla luennolla oli vierailevia puhujia niin Britanniasta kuin maailmalta. Toinen luentosarjoista keskittyi toimittajien tämänhetkiseen työhön: kuulimme mm. Buzzfeedin tavasta tehdä tutkivaa journalismia, Panama-papereista ja Turkin toimittajien tilanteesta. Toinen luennoista taas oli otteeltaan hieman pohdiskelevampi ja usein myös luennoitsijalle henkilökohtaisempi. Aiheina oli mm. politiikan toimittajan työ Britanniassa ja sananvapaus Etelä-Afrikassa. Huippukiinnostavaa oli myös kuulla Washington Post -sanomalehden toimittajan omakohtaisia kokemuksia Donald Trumpin haastattelemisesta.

Oma-aloitteisesti opiskelukavereiden kanssa panimme pystyyn workshopien sarjan, koska totesimme, että meillä on ammatillisia taitoja, joita kannattaa jakaa. Workshopeissa opettelimme mm. kännykkävideon tekemistä, Snapchatin käyttöä ja datajournalismin alkeita. Luentojen lisäksi kävimme vierailuilla BBC:llä, Financial Timesissa, Al Jazeeraalla, Reutersilla ja The Guardianissa.

Reuters-instituutin tarjonnan lisäksi valitsin vapaasti luentoja yliopiston valtavasta tarjonnasta. Opiskelin Britannian poliittista historiaa, naistutkimusta, pakolais- ja siirtolaisuuskysymyksiä sekä Venäjän-tutkimusta. Oxfordin yliopiston tarjonta on runsas, mutta parhaiten tarjonnasta saa irti, kun etukäteen hieman miettii, mitä haluaa opiskella. Vaikka Oxford on maailman huippuyliopistoja, se tuntui välillä sekavasti organisoidulta: ei ole yhtä paikkaa, josta kootusti löytyisi kaikki kurssit ja luennot. Lisäksi läheskään kaikista luennoista ei ilmoitettu lukukauden alussa, vaan pitkin matkaa lyhyelläkin varoitusajalla.

Myönteistä kiirettä elämään toi vilkas sosiaalinen elämä, sillä brittiyliopisto on opiskelun lisäksi paikka, jossa solmitaan kontakteja ja tavataan kiinnostavia ihmisiä. Esimerkiksi usein iltaluentojen päätteeksi oli pienimuotoinen cocktailtilaisuus verkostoitumista varten. Ylivoimainen suosikkini sosiaalisessa elämässä olivat yliopiston illalliset. Koskaan ei tiennyt, kenen viereen päätyy syömään kolmen ruokalajin illallista. Joskus vieressä istui pingviinitutkija, joka oli palannut kenttämatkalta Etelämantereelta, joskus taas riitti juttua syöpätutkimuksesta tai klassisesta latinasta. Usein puhuttiin myös brexistä.

Tästä vuodesta ei voi raportoida sanomatta jotain brexististä. EU-eron suhteen Oxford on oma kuplansa: kansanäänestyksessä noin 70 prosenttia Oxfordin alueen asukkaista olisi halunnut jäädä osaksi EU:ta, ja varsinkin yliopistoväki oli avoimen pettynyt lopputulokseen: huippuyliopistolle on tärkeää ennen kaikkea ihmisten vapaa liikkuvuus, joka voi eron myötä vaikeutua. Käytännön tasolla brexit näkyi siinä, että Oxfordissa järjestettiin lukuisia aiheeseen liittyviä luentoja ja punta oli heikko euroon nähden.

Vuoden aikana tuli pyöräiltyä paljon, koska se on ehdottomasti paras tapa kulkea ympäri kaupunkia. Oxford on pieni ja kaunis paikka, jossa televisiosarjoista tutut maisemat ovat osa arkiympäristöä. Raha-asioista sanottakoon, että elämiseen Helsingin Sanomain Säätiön myöntämä stipendi (20 000 euroa) riitti. Budjetin pelasti se, että pääsin asumaan opiskelija-asuntolaan, koska vapaiden markkinoiden vuokrat ovat järkyttävän korkeita Oxfordissa. Asuntolaan muuttaminen epäilytti, koska ajattelin olevani siihen liian vanha ja olin kuullut ylipäänsä englantilaisista asuinoloista vain kauhujuttuja. Minulle kävi hyvin: asuntola ei ollut viiden tähden luksus, mutta siististi pidetty, homeeton ja hiljainen. Yhteisestä keittiöstä löysin aina ruokaseuraa ja mukavaa oli sekin, että huoneemme siivottiin kahden viikon välein. En joutunut vuoteen koskemaan pölynimuriin.

Kaikista parasta vuodessa olivat opiskelukaverit. Oli mielenkiintoista kuulla elämästä ja toimittajan työstä esimerkiksi Gazassa ja Havannassa Kuubassa. Kun Etelä-Koreassa valittiin uusi presidentti, heti seuraavana aamuna sain puhua aiheesta kahden eteläkorealaisen kaverin kanssa. Yksi luennoistamme oli perjantai-iltaisina, ja traditio oli mennä aina sen jälkeen yhdessä pubiin. Kliseisesti sanottuna maailma tuli lähelle ja sain kavereita – sekä samalla arvokkaita kontakteja - ympäri maailmaa. Yhdessä opiskelukavereiden kanssa saimme jopa ajatuksen lähteä Perugiassa Italiassa huhtikuussa järjestettävälle kansainvälisille journalismifestivaaleille. Esiinnyimme festivaaleilla, puhuimme omista tutkimuksista.

Mahdollisille tuleville stipendiaateille haluan sanoa, että Oxford sopii sellaiselle, joka haluaa tehdä tutkimusta ja istuu mielellään kirjastossa. (Kirjastot tosin ovat mielettömän hienoja ja kauniita, satoja vuosia vanhoja rakennuksia.) Vaikka Reuters-instituutti pitää stipendiaateista hyvää huolta, vuosi

vaatii itsenäistä otetta oman aikataulun suunnittelussa ja siinä pysymisessä. Luentoja on usein iltaisin ja kaikkiin sosiaalisiin rientoihin ei voi automaattisesti tuoda mukana puolisoa tai perhettä, joten perheelliselle käytännön elämän järjestäminen voi olla välillä vaikeaa.

Stipendivuosi oli ehdottomasti yksi tähänastisen elämäni parhaimmista, antoisimmista ja ihanimmista vuosista. Viimeisten viikkojen ajan olen jättänyt lukuisia haikeita jäähyväisiä matkan varrella tapaamilleni ihmisille ja lempipaikoilleni Oxfordissa. Olen todella kiitollinen Helsingin Sanomain Säätiölle stipendistä. Vuosi antoi mahdollisuuden irrottautua omasta elämästä ja katsella mediamaailmaa sekä myös Suomea ulkopuolisen silmin.